

Rozhovor s Cimrmanovým vnukem panem Šmorancem

Jára Cimrman

CIMRMANŮV POTOMEK

Dr. Zdeněk Svěrák:

Po tomto dojemném svědectví o Cimrmanově odchodu z Liptákova se zastavíme u poslední otázky, kterou naše expedice řešila: zda Jára Cimrman zanechal či nezanechal v Liptákově potomka. Profesor vídeňské konzervatoře Erich Fiedler a s ním řada jiných badatelů konzervativních směrů se s touto otázkou vypořádali jednoduše: Cimrman nebyl ženat, tudíž nezanechal potomka. My moderní badatelé dnes již víme, že i člověk, který není ženat, může krásně zanechat potomka. Takového potomka však nelze hledat v matrikách a musí se sáhnout k jiným metodám. Nejspolehlivější je pátrat po dědičných znacích. Pokud však jde o Cimrmanovu fyziognomii, mnoho dokladů se nedochovalo. Cimrman, jak možná víte, měl zásadní odpor k fotografování zblízka – známe jen několik jeho leteckých snímků. A tak se o jeho podobě dochoval jediný doklad: mistrova busta. Ta je v majetku našeho divadla, má ovšem dnes už všechny rysy ztrhané. Jeden charakteristický detail je však na ní dodnes patrný: zvláštní tvar profilového obrysu hlavy. Nápadná je tu neobvyklá výduť na temeni, v odborné literatuře nazývaná „pahrbkem geniality“. Naším úkolem tedy bylo najít mezi obyvatelstvem liptákovské lokality podobný profilový obrys. Požili jsme metody přitlačné tabulové kontury. Zkoumaná osoba dá hlavu na stůl, vědec ji levou rukou přitlačí a pravou obtáhne. Vypadá to na první pohled jednoduše, ale já jsem, přátelé, touto metodou v Liptákově pracoval – neřekli byste, jak je obtížné přinutit některé lidi, aby vám dali hlavu na stůl. Často docházelo i ke konfliktním situacím. Takový výzkum může v terénu provádět jen skutečně silná vědecká osobnost.

Teprve po několika dnech krušné práce se ukázalo, že optimálním místem pro získání profilových obrysů je hostinec U Sirotků těsně před zavírací hodinou, kdy tam bývá řada osob u svých stolů k obtažení ideálně připravena. Mohu vás však potěšit sdělením, že naše práce přinesla své plody, tedy spíše plod, a tímto plodem je třicetiletý liptákovský občan pan Josef Schmoranz. (V sále se rozsvítí.)

Při jméně Schmoranz se vám myslím rozsvítilo. Ano, je to vnuk našeho mladšího Aloise Schmoranze z lesovny pod Mariánskou horou. Pan Schmoranz stojí tamhle připraven, buďte tak laskav, pojdte sem k nám na jeviště.

(Schmoranz, který stál u dveří do sálu, přijde na scénu.) Já vás vítám. Tak to je, vážení přátelé, pan Josef Schmoranz, vnuk Járy Cimrmana. Nebude vám vadit, když divákům ukážu vaši lebku?

(Schmoranz zavrtí hlavou a vědec ukáže obrys Cimrmanův i Schmoranzův.) Vidíte, že tvar skeletu génia i pana Schmoranze jsou prakticky totožné. Pan Schmoranz však po Cimrmanovi nezdědil jen bouli na hlavě, ale i základní povahové rysy. Mám tu na mysli především onu příslovečnou cimrmanovskou odvahu. Ta se projevila

už ve volbě povolání pana Schmoranze. Prozradte prosím divákům své povolání, pane Schmoranz.

Schmoranz: Tak já jsem úředník.

Svěrák (zaskočen): Ale já tu mám napsáno, že jste pyrotechnik...?

Schmoranz: Ne. Já jsem úředník.

Svěrák: Co teď? To mě trochu zaskočilo. Já jsem si pro pana Schmoranze připravil celou řadu pěkných pyrotechnických otázek... Ale ono to možná půjde. Tak povězte nám nejprve, jak jste se ke svému povolání dostal.

Schmoranz: Já jsem po absolvování devítiletky vystudoval dvouletou nástavbu pro úředníky z povolání.

Svěrák: Takové povolání vyžaduje jistě železné nervy a notný kus odvahy... Nebránili vám rodiče, když jste jim poprvé řekl, čím chcete být?

Schmoranz: Ne, naši s tím tak trochu počítali. U nás v rodině se to povolání dědí - tatínek byl úředník, jeho strýc byl úředník, i moje sestřenice je úředník.

Svěrák: No, že si i žena zvolí takové povolání...

Schmoranz: U nás v rodině je to taková posedlost. Já už jako kluk jsem chtěl být úředníkem.

Svěrák: A neměl jste ve škole nějaké potíže? Myslím, jestli jste třeba nenosil po kapsách nějaké ty nebezpečné... materiály?

Schmoranz: No tak... někdy jsem byl přistižen, jak si pod lavicí čtu faktury.

Svěrák: A teď nám povězte něco o své práci. Tak vy ráno vstanete, že, umyjete se, nasnídáte, jako my normální smrtelníci.

Schmoranz: No, jistě. Já myslím, že o tom našem povolání panují přehnané představy. Já doma žiju jako každý jiný člověk: s dětmi si pohraju, žena mi tyká...

Svěrák: Teď taková věc, nevím, jestli to není služební tajemství: Nemáte vy k vlastní dispozici nějaké ty speciální... víte, co mám na mysli? (Naznačí úder a výbuch.)

Schmoranz: Ano, já pochopitelně mám své vlastní razítko.

Svěrák: Nemáte je náhodou s sebou? Aby diváci viděli, ...

Schmoranz: To jsou právě ty zkreslené představy o našem povolání. Lidé si myslí, že nosíme razítka po kapsách. Razítko nesmí z žádných okolností opustit kancelář. Existují jedině dvě výjimky: požár a mobilizace. To je takzvaná PM-výjimka.

Svěrák: A teď, pane Schmoranzi, poslední otázku: Jak vy s takovou věcí pracujete? Já jsem to viděl ve filmu, ale tam už člověk jenom sleduje, jak přijdete a odpálíte to.

Schmoranz: Tak „odpálit“ není to pravé slovo pro ten pohyb, který já při razítkování provádím. Ať už jde o razítkování jednoduché nebo o razítkování s mezidechem (naznačí navlhčení razítka dýchnutím), jde v každém případě o takový speciální kolmý úder, pro který bohužel nemáme přesný odborný výraz. Já osobně, když o tom hovořím, říkám, že to razítko na ten papír prdnu.

Svěrák: Ano. Tak děkuji za rozhovor a na shledanou.